

Greinargerð með tillögum stjórnar að breytingum á samþykktum Stapa lífeyrissjóðs á ársfundi 2023

Stjórn samþykkti á stjórnarfundi 17. apríl 2023 að leggja breytingartillögur á samþykktum Stapa lífeyrissjóðs fyrir ársfund sjóðsins sem haldinn verður 3. maí 2023. Verði tillögurnar samþykktar á ársfundinum verða þær sendar fjármála- og efnahagsráðuneytinu til staðfestingar. Að fenginni staðfestingu fjármála- og efnahagsráðuneytisins og að uppfylltum tímafresti skv. tillögunum öðlast breytingarnar gildi.

Stjórn sjóðsins leggur til breytingar á fjórum greinum samþykktá sjóðsins. Í stuttu máli eru breytingarnar eftirfarandi:

Grein 6.2 – Tilvísun í kafla laga sem gilda um rekstur sjóðsins uppfærð.

Grein 6.3 – Ákvæði um kynningu fjárfestingarstefnu á ársfundi sem þegar er í öðrum kafla samþykktanna fjarlæggt.

Grein 8.1 – Ákvæði um rétt sjóðfélaga til að skjóta máli til Gerðardóms skerpt.

Grein 13.1 – Ákvæði um gildistöku nýrra samþykktá bætt við til að tryggja hnökralausa innleiðingu breytinga á réttindatöflu.

Grein 14.1 – Forsendu um aldur sjóðfélaga við upphaf innborgana við útreikning á lágmarkstryggingavernd bætt við.

Grein 16.1 – Skerpt á skilgreiningu á lágmarksiðgjaldi í samræmi við lagatexta.

Grein 16.7 – Heimild sjóðfélaga til að óska eftir sjóðfélagayfirliti á pappírsmáli bætt við.

Grein 17.1 – Skerpt á skilgreiningu á réttindaöflun í samræmi við lagatexta.

Grein 18.4 – Breytingar á fyrirkomulagi frestunar á töku eftirlauna.

Grein 18.5 – Tímabundin heimild vegna umsóknar um hálfan lífeyri felld niður.

Grein 19.11 – Árétta að sjóðfélagi sem sækir um örorkulífeyri skili gögnum til sjóðsins fremur en stjórnar sjóðsins.

Grein 23.1 – Orðalagsbreyting í sambandi við forsendur endurgreiðslu iðgjalda til erlendra ríkisborgara.

Grein 23.2 – Breytingar á meðferð iðgjalda sjóðfélaga sem eru yngri en 16 ára og eldri en 70 ára.

Grein 31.1 – Tilvísun í kjara- eða ráðningarsamning vegna tilgreindrar séreignar felld niður.

Viðauki A – Mótvægisáðgerðir vegna nýs spálíkans sem felur í sér lækkandi dánartíðni.

Í greinum 17.5, 18.1, 19.1, 19.5 og 19.13 eru tilvísun í fæðingarárgang sjóðfélaga bætt við.

Tillögurnar eru til þess fallnar að auka getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar. Hér á eftir er nánar gerð grein fyrir framangreindum breytingum.

Grein 6.2

<p>Grein 6.2 Fjárfestingar sjóðsins og fjárfestingarstefna hans skulu vera í samræmi við heimildir laga og uppfylla allar þær kröfur um form og efni, sem gerðar eru í ófrávíkjanlegum ákvæðum laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nú VII. kafla laga nr. 129/1997, og bindandi stjórnvaldsfyrirmælum á hverjum tíma og gildir það um allar deildir sjóðsins.</p>	<p>Grein 6.2 eftir breytingu Fjárfestingar sjóðsins og fjárfestingarstefna hans skulu vera í samræmi við heimildir laga og uppfylla allar þær kröfur um form og efni, sem gerðar eru í ófrávíkjanlegum ákvæðum laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nú VII. kafla <u>og VII. kafla A</u>, laga nr. 129/1997, og bindandi stjórnvaldsfyrirmælum á hverjum tíma og gildir það um allar deildir sjóðsins.</p>
<p>Um breytingu á grein 6.2: Hér er bætt við tilvísun til VII. kafla A í lögum um lífeyrissjóði en sá kafli fjallar um fjárfestingarheimildir fyrir það fé sem ætlað er að veita viðbótartryggingavernd, þ.e. einkum séreignarsparnað. Þar sem 6. samþykkt á við um allar deildir Stapa, þ.e. bæði samtryggingar- og séreignardeildir, er eðlilegt að vísa líka til VII kafla A í þessu ákvæði.</p>	

Grein 6.3

<p>Grein 6.3 Stjórn lífeyrissjóðsins skal móta fjárfestingarstefnu, þar sem sett eru viðmið að hvaða marki skuli fjárfesta í einstökum eignaflokkum. Þar skal enn fremur koma fram markmið um dreifingu eigna, tímalengd krafna, myntsamsetningu, seljanleika eigna og aðrar þær viðmiðanir, sem stjórn sjóðsins telur að gefi gleggsta mynd af fjárhagsstöðu lífeyrissjóðsins. Á ársfundi lífeyrissjóðsins, skal stjórn sjóðsins kynna fjárfestingarstefnuna, sbr. grein 3.10.3. Mismunandi deildir sjóðsins geta haft mismunandi fjárfestingastefnu.</p>	<p>Grein 6.3 eftir breytingu Stjórn lífeyrissjóðsins skal móta fjárfestingarstefnu, þar sem sett eru viðmið að hvaða marki skuli fjárfesta í einstökum eignaflokkum. Þar skal enn fremur koma fram markmið um dreifingu eigna, tímalengd krafna, myntsamsetningu, seljanleika eigna og aðrar þær viðmiðanir, sem stjórn sjóðsins telur að gefi gleggsta mynd af fjárhagsstöðu lífeyrissjóðsins. Á ársfundi lífeyrissjóðsins, skal stjórn sjóðsins kynna fjárfestingarstefnuna, sbr. grein 3.10.3. Mismunandi deildir sjóðsins geta haft mismunandi fjárfestingastefnu.</p>
<p>Um breytingu á grein 6.3: Hér er lagt til að fella út tilvísun sem er orðin röng þar sem láðist að uppfæra hana við breytingu á samþykktum fyrir nokkrum árum en hún er einnig óþörf. Í grein 3.11.4. samþykktunum segir að stjórn skuli kynna fjárfestingarstefnu á ársfundi og því er ekki þörf á að endurtaka þá kröfu hér.</p>	

Grein 8.1

Grein 8.1

Vilji sjóðfélagi ekki una úrskurði sjóðsstjórnar í máli, er hann hefur skotið til hennar, getur hann vísað því til gerðardóms innan þriggja mánaða frá því að tilkynnt var um úrskurðinn. Gerðardómurinn skal skipaður þremur mönnum, einum tilnefndum af sjóðfélagi, einum tilnefndum af Stapa lífeyrissjóði og oddamanni tilnefndum af Héraðsdómi Norðurlands eystra. Gerðardómurinn skal úrskurða í málinu á grundvelli þeirra krafna, sönnunargagna, málsástæðna og annarra upplýsinga sem lágu fyrir sjóðstjórn er hún tók ákvörðun um málið. Komi fram nýjar kröfur, sönnunargögn og málsástæður við meðferð málsins fyrir gerðardómi skal málinu vísað aftur til sjóðstjórnar til endurupptöku. Sjóðstjórn er skylt að taka málið upp að nýju til úrskurðar. Gerðardómurinn skal hafa lokið við að leggja dóm innan eins mánaðar frá því að öll gögn eru fram komin í máli. Úrskurður gerðardómsins er bindandi fyrir báða aðila. Málskostnaði skal skipt milli málsaðila eftir mati dómsins, en þó skal sjóðfélagi ekki greiða meira en 1/3 málskostnaðar. Um málsmeðferð fyrir gerðardómnum fer samkvæmt lögum um samningsbundna gerðardóma.

Grein 8.1 eftir breytingu

Vilji sjóðfélagi ekki una úrskurði sjóðsstjórnar í máli, er hann varðar og hann eða umboðsmaður hans hefur skotið til hennar, getur hann vísað því til gerðardóms innan þriggja mánaða frá því að tilkynnt var um úrskurðinn. Gerðardómurinn skal skipaður þremur mönnum, einum tilnefndum af sjóðfélagi, einum tilnefndum af Stapa lífeyrissjóði og oddamanni tilnefndum af Héraðsdómi Norðurlands eystra. Gerðardómurinn skal úrskurða í málinu á grundvelli þeirra krafna, sönnunargagna, málsástæðna og annarra upplýsinga sem lágu fyrir sjóðstjórn er hún tók ákvörðun um málið. Komi fram nýjar kröfur, sönnunargögn og málsástæður við meðferð málsins fyrir gerðardómi skal málinu vísað aftur til sjóðstjórnar til endurupptöku. Sjóðstjórn er skylt að taka málið upp að nýju til úrskurðar. Gerðardómurinn skal hafa lokið við að leggja dóm innan eins mánaðar frá því að öll gögn eru fram komin í máli. Úrskurður gerðardómsins er bindandi fyrir báða aðila. Málskostnaði skal skipt milli málsaðila eftir mati dómsins, en þó skal sjóðfélagi ekki greiða meira en 1/3 málskostnaðar. Um málsmeðferð fyrir gerðardómnum fer samkvæmt lögum um samningsbundna gerðardóma.

Um breytingu á grein 8.1:

Ekki er um efnislega breytingu að ræða en breytingunni er ætlað að skýra meðferð ágreiningsmála og taka af öll tvímæli um það mál sem sjóðfélagi vísar til gerðardóms þurfi að varða þann sjóðfélagi, þ.e. að sjóðfélaginn þurfi að hafa lögsmæta hagsmuni af niðurstöðu málsins. Ákvæðinu hefur frá upphafi verið ætlað að innleiða kröfur sem fram koma í 5 mgr. 18. gr. og 33. gr. laga nr. 129/1997. Samkvæmt þeim lagaákvæðum á sjóðfélagi ávallt rétt á skriflegum rökstuðningi að baki ákvörðunum er hann varða og í slíkri rökstuddri ákvörðun skal koma fram að henni megi skjóta til gerðardóms vilji sjóðfélagi ekki una henni. Samkvæmt orðanna hljóðan mætti mistúlka ákvæðið í núverandi mynd þannig að sjóðfélagi geti skotið hvaða úrskurði stjórnar sem er til gerðardóms. Með hliðsjón af orðalagi framangreindra lagaákvæða er slíkur skilningur hins vegar ótækur og stjórn leggur því til breytingu til að koma í veg fyrir slíka mistúlkun.

Grein 13.1

<p>Grein 13.1 Samþykktir þessar gilda frá fenginni staðfestingu fjármálaráðuneytisins.</p>	<p>Grein 13.1 eftir breytingu Samþykktir þessar gilda frá <u>1. október 2023 og að</u> fenginni staðfestingu fjármálaráðuneytisins. <u>Hafi fjármálaráðuneytið ekki staðfest samþykktirnar fyrir 1. október 2023 gilda þær frá fyrsta degi næsta mánaðar eftir staðfestingu ráðuneytisins.</u></p>
<p>Um breytingu á grein 13.1: Nýjar réttindatöflur þurfa að taka gildi 1. dag mánaðar og samkvæmt lögum er áskilið að ráðuneytið staðfesti samþykktir áður en þær öðlast gildi. 1. október er settur inn í varúðarskyni ef ráðuneytið myndi veita staðfestingu sína óvenju hratt og þá gæti komið upp sú staða að kerfi og ferlar sjóðsins væru ekki tilbúin að vinna samkvæmt nýjum réttindatöflum og samþykktarákvæðum.</p>	

Grein 14.1

<p>Grein 14.1 Markmið Tryggingadeildar sjóðsins er að veita lágmarkstryggingavernd í samræmi við ákvæði laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og kjarasamninga, eins og nánar er kveðið á um í samþykktum þessum.</p>	<p>Grein 14.1 eftir breytingu Markmið Tryggingadeildar sjóðsins er að veita lágmarkstryggingavernd í samræmi við ákvæði laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og kjarasamninga, eins og nánar er kveðið á um í samþykktum þessum. <u>Lágmarkstryggingavernd miðast við að innborgun hefjist við 20 ára aldur.</u></p>
<p>Um breytingu á grein 14.1: Breytingin er gerð með vísan til 1. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 391/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Breytingin felur í sér áréttingu á gildandi framkvæmd og því er ekki um efnisbreytingu að ræða. Samkvæmt framangreindri reglugerð á útreikningur á lágmarkstryggingavernd sem lífeyrissjóður veitir að taka mið af því að iðgjald sé greitt í 40 ár og að inngreiðslur hefjist þegar einstaklingur hefur náð 20 til 30 ára aldri. Viðmiðunaraldur skal tilgreindur í samþykktum og er verið að bæta úr því hér.</p>	

Grein 16.1

Grein 16.1

Iðgjald til tryggingadeildar lífeyrissjóðsins skal vera að lágmarki 12%. Sjóðfélaga er heimilt að ráðstafa allt að 3,5% iðgjaldi af iðgjaldastofni umfram 12% í tilgreinda séreignardeild sbr. D-kafla samþykta þessara, enda sé mælt fyrir um slíkt í kjara- eða ráðningarsamningi. Komi ekki fram ósk frá sjóðfélaga um að framlagi umfram 12% sé ráðstafað í tilgreinda séreign skal því ráðstafað til tryggingadeildar. Iðgjald skal greitt af launum sjóðfélaga 16 til 70 ára, sem tilgreind eru í greinum 16.2. eða 16.3., og mynda þau rétt til tryggingarverndar samkvæmt ákvæðum samþykta sjóðsins. Sjóðfélaga er heimilt að hækka iðgjald til tryggingarverndar frá því sem kjara- eða ráðningarsamningur segir til um, umfram ofangreint lágmark enda sé gerður um það sérstakur skriflegur samningur á milli sjóðfélaga og lífeyrissjóðsins.

Um breytingu á grein 16.1:

Tillagan snýr að því að aðlaga ákvæðið að núgildandi lögum en þann 1. janúar 2023 hækkaði lögbundið lágmarksframlag í lífeyrissjóð úr 12% í 15,5%. sbr. þó bráðabirgðaákvæði V við lögin. Einnig var settur lagagrundvöllur undir ákvæði um tilgreinda séreign en slíkur lífeyrissparnaður byggði áður aðeins á ákvæðum kjara- eða ráðningarsamninga. Ekki þykir því lengur rétt að hafa það skilyrði í samþykktum að ráðstöfun í tilgreinda séreign sé háð því skilyrði að kveðið séu á um hana í kjara- eða ráðningarsamningi og er því lagt til að það verði fellt út.

Grein 16.1 eftir breytingu

Iðgjald til tryggingadeildar lífeyrissjóðsins skal vera að lágmarki ~~12~~15,5% nema ef kveðið er á um annað í kjarasamningi. Sjóðfélaga er heimilt að ráðstafa allt að 3,5% iðgjaldi af iðgjaldastofni umfram 12% í tilgreinda séreignardeild sbr. D-kafla samþykta þessara. ~~enda sé mælt fyrir um slíkt í kjara- eða ráðningarsamningi. Komi ekki fram ósk frá sjóðfélaga um að framlagi umfram 12% sé ráðstafað í tilgreinda séreign skal því ráðstafað til tryggingadeildar.~~ Iðgjald skal greitt af launum sjóðfélaga 16 til 70 ára, sem tilgreind eru í greinum 16.2. eða 16.3., og mynda þau rétt til tryggingarverndar samkvæmt ákvæðum samþykta sjóðsins. Sjóðfélaga er heimilt að hækka iðgjald til tryggingarverndar frá því sem kjara- eða ráðningarsamningur segir til um, umfram ofangreint lágmark enda sé gerður um það sérstakur skriflegur samningur á milli sjóðfélaga og lífeyrissjóðsins.

Grein 16.7

Grein 16.7

Tvisvar á ári skal senda sjóðfélögum yfirlit yfir greidd iðgjöld vegna þeirra. Yfirlitinu skal fylgja áskorun til sjóðfélaga að gera án tafar athugasemdir, ef vanhöld koma í ljós á iðgjaldaskilum. Sjóðnum er heimilt að skila yfirlitum með rafrænum hætti til sjóðfélaga óski þeir eftir því eða ef lög eða stjórnvaldsfyrirmæli heimila rafræn skil. Hafi athugasemdir frá sjóðfélaga, staðfestar með launaseðlum, ekki borist

Grein 16.7 eftir breytingu

Tvisvar á ári skal senda sjóðfélögum yfirlit yfir greidd iðgjöld vegna þeirra. Yfirlitinu skal fylgja áskorun til sjóðfélaga að gera án tafar athugasemdir, ef vanhöld koma í ljós á iðgjaldaskilum. Sjóðnum er heimilt að skila yfirlitum með rafrænum hætti til sjóðfélaga nema þeir óski sérstaklega eftir þeim á pappírsmi. ~~þeir eftir því eða ef lög eða stjórnvaldsfyrirmæli heimila rafræn skil.~~ Hafi athugasemdir frá

<p>sjóðnum innan 60 daga frá dagsetningu yfirlits eða birtingu auglýsingar, sé það síðar, og sjóðnum ekki verið kunnugt um iðgjaldakröfuna, er sjóðurinn einungis ábyrgur fyrir réttindum á grundvelli iðgjalda þessara að því marki sem þau fást greidd. Samhliða yfirliti þessu skal eigi sjaldnar en einu sinni á ári senda upplýsingar um áunninn og væntanlegan lífeyrisrétt sjóðfélaga, rekstur og fjárhagsstöðu sjóðsins og breytingar á samþykktum. Sömu upplýsingar skal senda þeim sjóðfélögum sem náð hafa ellilífeyrisaldri.</p>	<p>sjóðfélaga, staðfestar með launaseðlum, ekki borist sjóðnum innan 60 daga frá dagsetningu yfirlits eða birtingu auglýsingar, sé það síðar, og sjóðnum ekki verið kunnugt um iðgjaldakröfuna, er sjóðurinn einungis ábyrgur fyrir réttindum á grundvelli iðgjalda þessara að því marki sem þau fást greidd. Samhliða yfirliti þessu skal eigi sjaldnar en einu sinni á ári senda upplýsingar um áunninn og væntanlegan lífeyrisrétt sjóðfélaga, rekstur og fjárhagsstöðu sjóðsins og breytingar á samþykktum. Sömu upplýsingar skal senda þeim sjóðfélögum sem náð hafa ellilífeyrisaldri.</p>
<p>Um breytingu á grein 16.7: Þar sem búið er að heimila rafræn sjóðfélagayfirlit er lagt til að þau verði meginreglan en unnt verði að óska sérstaklega eftir yfirlitum á pappír. Einnig er lagt er til að fella út orðin „eða birtingu auglýsingar, sé það síðar“ sem hefðu með réttu átt að falla út þegar fellt var niður ákvæði um að sjóðurinn skyldi með opinberri auglýsingu skora á launagreiðendur að gera sjóðnum viðvart um ætluð vanskil samhliða útsendingu yfirlita.</p>	

Grein 17.1

<p>Grein 17.1 Réttindi sjóðfélaga til lífeyris eru reiknuð í krónum og ráðast réttindi af því iðgjaldi sem greitt er í lífeyrissjóðinn hverju sinni, auk ávöxtunar á eignum hans. Árlegu iðgjaldi sjóðfélaga, að frádregnum kostnaðarluta, er skipt í söfnunarpátt og tryggingapátt. Lögbundið framlag til starfsendurhæfingarsjóða telst kostnaðar í þessu sambandi. Söfnunarpátturinn myndar réttindi sjóðfélagsins til eftirlauna skv. 18. grein, en tryggingapátturinn rétt hans til áfallatrygginga skv. greinum 19-21 auk réttinda skv. gr. 17.5-17.7. Áfallatryggingar skiptast í örorku-, maka- og barnalífeyri. Skipting iðgjaldsins milli söfnunarpáttar og tryggingapáttar er háð aldri sjóðfélaga og fer eftir töflu I í viðauka A. Söfnunarpáttur iðgjalds myndar réttindasjóð, sem ávaxtast í samræmi við eignavísitölu sjóðsins skv. grein 17.3. Réttindasjóður hvers sjóðfélaga er ekki séreign, heldur reiknaður hluti af þeim eignum sem sameiginlega tryggja eftirlaun sjóðfélaga. Réttindasjóður</p>	<p>Grein 17.1 eftir breytingu <u>Með greiðslum iðgjalda aflar sjóðfélagi sér réttinda til eftirlauna og örorkulífeyris og maka sínum og börnum rétt til maka- og barnalífeyris eftir því sem kveðið er á um í 18. – 21. gr. og á grundvelli þeirra réttindataflna sem fram koma í viðauka A við samþykktir þessar og teljast hluti þeirra.</u> Réttindi sjóðfélaga til lífeyris eru reiknuð í <u>íslenskum</u> krónum og ráðast réttindi af því iðgjaldi sem greitt er í lífeyrissjóðinn hverju sinni, auk ávöxtunar á eignum hans. Árlegu iðgjaldi sjóðfélaga, að frádregnum kostnaðarluta, er skipt í söfnunarpátt og tryggingapátt. Lögbundið framlag til starfsendurhæfingarsjóða telst kostnaðar í þessu sambandi. Söfnunarpátturinn myndar réttindi sjóðfélagsins til eftirlauna skv. 18. grein, en tryggingapátturinn rétt hans til áfallatrygginga skv. greinum 19-21 auk réttinda skv. gr. 17.5-17.7. Áfallatryggingar skiptast í örorku-, maka- og barnalífeyri. Skipting iðgjaldsins milli söfnunarpáttar</p>
--	---

erfist ekki við fráfall. Falli sjóðfélagi frá áður en taka eftirlauna hefst rennur réttindasjóður hans til aukningar á réttindasjóðum annarra sjóðfélaga sbr. ákvæði gr. 17.2. Við töku eftirlauna er réttindasjóði breytt í mánaðarleg eftirlaun í samræmi við töflu II í viðauka A.

og tryggingapáttar er háð aldri sjóðfélaga og fer eftir töflu I í viðauka A. Söfnunarpáttur iðgjalds myndar réttindasjóð, sem ávaxtast í samræmi við eignavísitölu sjóðsins skv. grein 17.3. Réttindasjóður hvers sjóðfélaga er ekki séreign, heldur reiknaður hluti af þeim eignum sem sameiginlega tryggja eftirlaun sjóðfélaga. Réttindasjóður erfist ekki við fráfall. Falli sjóðfélagi frá áður en taka eftirlauna hefst rennur réttindasjóður hans til aukningar á réttindasjóðum annarra sjóðfélaga sbr. ákvæði gr. 17.2. Við töku eftirlauna er réttindasjóði breytt í mánaðarleg eftirlaun í samræmi við [aldur og fæðingarárgang samanber](#) töflu II í viðauka A.

Um breytingu á grein 17.1:

Hér er einkum um að um að ræða óefnislegar orðalagsbreytingar sem eru til nánari fyllingar og samræmingar við ákvæði laga nr. 129/1997. Þá er hnykk á því að eftir þær breytingar sem nú eru lagðar til á réttindatöflum er fæðingarárgangur orðin sérstök breyta sem hefur áhrif á réttindi sjóðfélaga til viðbótar við aldur sem áður var eina breytan í þessu sambandi.

Grein 17.5

Grein 17.5

Sjóðfélagi sem fengið hefur úthlutað skilgreindu viðmiðunariðgjaldi samkvæmt gildandi samþykktum Stapa lífeyrissjóðs eins og þær voru 16.05.2013 öðlast rétt til jöfnunariðgjalds til viðbótar við það iðgjald sem hann greiðir til sjóðsins upp að því hámarki sem jöfn ávinnsla hefði gefið. Jöfnunariðgjald er hlutfall af því iðgjaldi sem sjóðfélagi greiðir til sjóðsins, miðað við 10% af iðgjaldastofni eða af viðmiðunariðgjaldi eftir því hvort lægra er samkvæmt töflu V í viðauka A. Til réttindasjóðs rennur sama hlutfall jöfnunariðgjalds og tilgreint er í töflu I í viðauka A og ávaxtast með sama hætti og önnur iðgjöld í réttindasjóði og gefur sama rétt. Þegar öll iðgjöld ársins hafa borist vegna sjóðfélaga sem á skilgreint viðmiðunariðgjald skal skipta jöfnunariðgjaldi hans á einstaka mánuði í sömu hlutföllum og þeim iðgjöldum sem hafa borist.

Grein 17.5 eftir breytingu

Sjóðfélagi sem fengið hefur úthlutað skilgreindu viðmiðunariðgjaldi samkvæmt gildandi samþykktum Stapa lífeyrissjóðs eins og þær voru 16.05.2013 öðlast rétt til jöfnunariðgjalds til viðbótar við það iðgjald sem hann greiðir til sjóðsins upp að því hámarki sem jöfn ávinnsla hefði gefið. Jöfnunariðgjald [tekur mið af aldri og fæðingarárgangi sjóðfélaga og](#) er hlutfall af því iðgjaldi sem sjóðfélagi greiðir til sjóðsins, miðað við 10% af iðgjaldastofni eða af viðmiðunariðgjaldi eftir því hvort lægra er samkvæmt töflu V í viðauka A. Til réttindasjóðs rennur sama hlutfall jöfnunariðgjalds og tilgreint er í töflu I í viðauka A og ávaxtast með sama hætti og önnur iðgjöld í réttindasjóði og gefur sama rétt.

	Þegar öll iðgjöld ársins hafa borist vegna sjóðfélaga sem á skilgreint viðmiðunariðgjald skal skipta jöfnunariðgjaldi hans á einstaka mánuði í sömu hlutföllum og þeim iðgjöldum sem hafa borist.
Um breytingu á grein 17.5: Breytingin er lögð til í því skyni að greinin verði skýrari og til að árétta að aldur og fæðingarárgangur eru þær breytur sem skipta máli í þessu sambandi.	

Grein 18.1

Grein 18.1 Sjóðfélagi á aldrinum 60 til 80 ára, sem á réttindi í sjóðnum skv. 17. grein, á rétt á ævilöngum eftirlaunum í samræmi við stöðu réttindasjóðs hans, skv. gr. 17.2 og töflu II í viðauka A, við töku eftirlaunanna. Við úrskurð skal miða við mánaðarleg gildi töflunnar. Við töku eftirlauna ráðstafar sjóðfélagi réttindasjóði sínum endanlega, sbr. þó ákvæði greinar 18.6.	Grein 18.1 eftir breytingu Sjóðfélagi á aldrinum 60 til 80 ára, sem á réttindi í sjóðnum skv. 17. grein, á rétt á ævilöngum eftirlaunum í samræmi við stöðu réttindasjóðs hans, <u>fæðingarárgang og aldur við eftirlaunatöku</u> skv. gr. 17.2 og töflu II í viðauka A, við töku eftirlaunanna. Við úrskurð skal miða við mánaðarleg gildi töflunnar. Við töku eftirlauna ráðstafar sjóðfélagi réttindasjóði sínum endanlega, sbr. þó ákvæði greinar 18.6.
Um breytingu á grein 18.1: Ekki er um efnilega breytingu að ræða heldur verið að árétta þá þætti sem ráða fjárhæð eftirlaunagreiðslu fyrir utan stöðu réttindasjóðs.	

Grein 18.4

Grein 18.4 Eftirlaunaréttindi sem sjóðfélagar afla sér með greiðslu iðgjalda eftir 67 ára aldur koma fyrst til greiðslu fyrir fyrsta mánuð eftir næsta afmælisdag og þá aðeins samkvæmt sérstakri tilkynningu sjóðfélaga. Greiða skal þó eftirlaun eigi síðar en vegna næsta mánaðar eftir 70 ára afmælisdaginn án sérstakrar tilkynningar frá sjóðfélagi. Vilji sjóðfélagi fresta töku eftirlauna lengur en til 70 ára aldurs þarf hann að sækja um það sérstaklega. Við 70 ára aldur skal endurskoða lífeyri sjóðfélaga, sem hafið hefur töku lífeyris við 67 ára aldur eða síðar, án sérstakrar tilkynningar. Skal þá bætt við þeim lífeyrisrétti sem sjóðfélaginn hefur áunnið sér með söfnun í réttindasjóð eftir að hann	Grein 18.4 eftir breytingu Eftirlaunaréttindi sem sjóðfélagar afla sér með greiðslu iðgjalda eftir 67 ára aldur koma fyrst til greiðslu fyrir fyrsta mánuð eftir næsta afmælisdag og þá aðeins samkvæmt sérstakri tilkynningu sjóðfélaga. <u>Við 70 ára, 75 ára og 80 ára aldur skal senda sjóðfélögum sem ekki hafa hafið töku eftirlauna upplýsingar um lífeyrisréttindi þeirra og hvernig sækja megi um eftirlaun.</u> Greiða skal þó eftirlaun eigi síðar en vegna næsta mánaðar eftir 70 ára afmælisdaginn án sérstakrar tilkynningar frá sjóðfélagi. Vilji sjóðfélagi fresta töku eftirlauna lengur en til 70 ára aldurs þarf hann að sækja um það sérstaklega. Við 70 ára aldur skal endurskoða lífeyri sjóðfélaga, sem hafið hefur töku lífeyris
--	---

<p>hóf töku lífeyris. Réttindin veita rétt til makalífeyris í samræmi við ákvæði 20. greinar.</p>	<p>við 67 ára aldur eða síðar, án sérstakrar tilkynningar. Skal þá bætt við þeim lífeyrisrétti sem sjóðfélaginn hefur áunnið sér með söfnun í réttindasjóð eftir að hann hóf töku lífeyris. Réttindin veita rétt til makalífeyris í samræmi við ákvæði 20. greinar.</p>
---	---

Um breytingu á grein 18.4:
 Samþykktir sjóðsins kveða á um að sjóðfélaga er heimilt að hefja töku eftirlauna hvenær sem er á aldrinum 60 ára til 80 ára. Núgildandi ákvæði greinar 18.4 gera hins vegar fortakslausa kröfu á sjóðinn um að úrskurða sjóðfélaga eftirlaun við 70 ára aldur sæki hann ekki sérstaklega um frestun eftirlauna. Þetta ákvæði er ekki talið endurspegla frelsi sjóðfélaga til að hefja töku lífeyris á framangreindu aldursbili. Því er lagt til að í stað þess að úrskurða eftirlaun við 70 ára aldur hafi ekki verið sérstaklega sótt um frestun eftirlauna verði sjóðfélagar upplýstir sérstaklega um lífeyrisréttindi sín og hvernig sækja meggi um eftirlaun við 70 ára, 75 ára og 80 ára aldur. Ákvæðið er í samræmi við ákvæði samþykta annarra íslenskra lífeyrissjóða og því einnig til samræmingar á framkvæmd. Eftir sem áður gilda ákvæði frestunarhækkunar vegna frestun á töku eftirlauna sbr. Töflu II í Viðauka A í samþykktum sjóðsins.

Grein 18.5

<p>Grein 18.5 Sjóðfélagi sem ekki hefur hafið töku eftirlauna hjá sjóðnum getur ákveðið að hefja töku á hálfum eftirlaunum hvenær sem er eftir að 60 ára aldri er náð og telst hann þá hafa ráðstafað þeim hluta eftirlaunaréttinda sinna, sbr. grein 18.3. Þrátt fyrir skilyrði greinar 18.6 um 67 ára aldur og 12 mánaða bindingu getur sjóðfélagi sem hafið hefur töku eftirlauna við gildistöku þessa ákvæðis, með sérstakri umsókn þar að lútandi, fram til 1. janúar 2020, farið fram á hálf eftirlaun.</p>	<p>Grein 18.5 eftir breytingu Sjóðfélagi sem ekki hefur hafið töku eftirlauna hjá sjóðnum getur ákveðið að hefja töku á hálfum eftirlaunum hvenær sem er eftir að 60 ára aldri er náð og telst hann þá hafa ráðstafað þeim hluta eftirlaunaréttinda sinna, sbr. grein 18.3. Þrátt fyrir skilyrði greinar 18.6 um 67 ára aldur og 12 mánaða bindingu getur sjóðfélagi sem hafið hefur töku eftirlauna við gildistöku þessa ákvæðis, með sérstakri umsókn þar að lútandi, fram til 1. janúar 2020, farið fram á hálf eftirlaun.</p>
<p>Um breytingu á grein 18.5: Lagt er til að 2. mgr. greinarinnar verði felld út þar sem hún er úrelt.</p>	

Grein 19.1

<p>Grein 19.1 Sjóðfélagi sem verður fyrir orkutapi, sem talið er að svari til 50% örorku eða meira til almennra starfa á rétt á örorkulífeyri úr sjóðnum í samræmi við stöðu réttindasjóðs skv. 17. gr. og töflu III í viðauka A og nánari skilmála þessa kafla.[...]</p>	<p>Grein 19.1 eftir breytingu Sjóðfélagi sem verður fyrir orkutapi, sem talið er að svari til 50% örorku eða meira til almennra starfa á rétt á örorkulífeyri úr sjóðnum í samræmi við stöðu réttindasjóðs, <u>fæðingarárgang og aldur við orkutap</u> skv. 17. gr. og töflu III í viðauka A og nánari skilmála þessa kafla.[...]</p>
<p>Um breytingu á grein 19.1: Ekki er um efnilega breytingu að ræða heldur verið að árétta þá þætti sem ráða fjárhæð örorkulífeyris fyrir utan stöðu réttindasjóðs.</p>	

Grein 19.5

<p>Grein 19.5 Þegar skilyrði 19.1. um iðgjaldagreiðslutíma eru uppfyllt miðast hámark örorkulífeyris við áunninn lífeyrisrétt miðað við réttindasjóð samkvæmt gr. 19.1 að viðbættum lífeyri sem svarar til þeirra réttinda sem ætla má að sjóðfélaginn hefði áunnið sér með iðgjaldsgreiðslum fram til 65 ára aldurs, þ.e. framreikningi. Framreikningur er reiknaður með því að taka iðgjald viðmiðunartímabils, þ.e. framreikningsiðgjald skv. grein 19.6, og í hverjum mánuði á framreikningstíma, bæta við það jöfnunariðgjaldi með hliðsjón af aldri og viðmiðunariðgjaldi, sbr. gr. 17.5 og töflu V í viðauka A. Ráðstafa af samanlögðu framreikningsiðgjaldi og jöfnunariðgjaldi í tryggingavernd sbr. töflu I í viðauka A til að reikna áætlað framlag í réttindasjóð. Breyta loks áætluðu framlagi í réttindasjóð í mánaðarlegan örorkulífeyrisrétt með töflu III í viðauka A. Framreikningur sjóðfélagsins er svo samanlagður mánaðarlegur örorkulífeyrisréttur fyrir hvern mánuð á framreikningstíma. Framreikningur skv. 19.6 er misjafn eftir aðstæðum sjóðfélaga, en sjóðfélagar sem búa við sambærilegar aðstæður fá þó ávallt sambærilegan framreikning.</p>	<p>Grein 19.5 eftir breytingu Þegar skilyrði 19.1. um iðgjaldagreiðslutíma eru uppfyllt miðast hámark örorkulífeyris við áunninn lífeyrisrétt miðað við réttindasjóð samkvæmt gr. 19.1 að viðbættum lífeyri sem svarar til þeirra réttinda sem ætla má að sjóðfélaginn hefði áunnið sér með iðgjaldsgreiðslum fram til 65 ára aldurs, þ.e. framreikningi. Framreikningur er reiknaður með því að taka iðgjald viðmiðunartímabils, þ.e. framreikningsiðgjald skv. grein 19.6, og í hverjum mánuði á framreikningstíma, bæta við það jöfnunariðgjaldi með hliðsjón af aldri, <u>fæðingarárgangi</u> og viðmiðunariðgjaldi, sbr. gr. 17.5 og töflu V í viðauka A. Ráðstafa af samanlögðu framreikningsiðgjaldi og jöfnunariðgjaldi í tryggingavernd sbr. töflu I í viðauka A til að reikna áætlað framlag í réttindasjóð. Breyta loks áætluðu framlagi í réttindasjóð í mánaðarlegan örorkulífeyrisrétt með töflu III í viðauka A <u>með tilliti til aldurs og fæðingarárgangs</u>. Framreikningur sjóðfélagsins er svo samanlagður mánaðarlegur örorkulífeyrisréttur fyrir hvern mánuð á framreikningstíma. Framreikningur skv. 19.6 er misjafn eftir</p>
---	--

<p>Eigi sjóðfélaginn jafnframt rétt á örorkulífeyri úr öðrum sjóði skal hann því aðeins fá lífeyri úr þessum sjóði vegna ókomins tíma, að hann hafi síðast greitt iðgjöld til þessa sjóðs sbr. þó ákvæði samkomulags um samskipti lífeyrissjóða. Eigi sjóðfélagi rétt til framreiknings skal lífeyrissjóðurinn samhliða greiðslu lífeyris skrá framlag til réttindasjóðs sjóðfélaga í samræmi við það iðgjald sem lagt er til grundvallar framreikningi, eftir ákvæðum greina 19.6 og 19.8 og töflu I í viðauka A. Framlagið tekur mið af örorkuhlutfalli og hlutdeild sjóðs í framreikningi ef um skiptan framreikning milli sjóða er að ræða. Framlagið tekur sömu breytingum og greiðsla örorkulífeyris.</p>	<p>aðstæðum sjóðfélaga, en sjóðfélagar sem búa við sambærilegar aðstæður fá þó ávallt sambærilegan framreikning. Eigi sjóðfélaginn jafnframt rétt á örorkulífeyri úr öðrum sjóði skal hann því aðeins fá lífeyri úr þessum sjóði vegna ókomins tíma, að hann hafi síðast greitt iðgjöld til þessa sjóðs sbr. þó ákvæði samkomulags um samskipti lífeyrissjóða. Eigi sjóðfélagi rétt til framreiknings skal lífeyrissjóðurinn samhliða greiðslu lífeyris skrá framlag til réttindasjóðs sjóðfélaga í samræmi við það iðgjald sem lagt er til grundvallar framreikningi, eftir ákvæðum greina 19.6 og 19.8 og töflu I í viðauka A. Framlagið tekur mið af örorkuhlutfalli og hlutdeild sjóðs í framreikningi ef um skiptan framreikning milli sjóða er að ræða. Framlagið tekur sömu breytingum og greiðsla örorkulífeyris.</p>
<p>Um breytingu á grein 19.5: Ekki er um efnislega breytingu að ræða heldur verið að áréttu að fæðingarárgangur er sjálfstæð breyta.</p>	

Grein 19.11

<p>Grein 19.11 Örorkumat skal framkvæmt af trúnaðarlækni sjóðsins, tryggingalækni eða teymi sérfræðinga sem hefur fagþekkingu á þessu sviði. Örokumat skal miðast við læknisfræðilegar forsendur og fylgja reglum um örorkumat sem settar hafa verið. Við mat á orkutapi skal sérstaklega líta til þess hver starfshæfni og vinnugeta viðkomandi umsækjanda er og möguleikar hans til að ná aftur bata og starfsgetu með réttri endurhæfingu Skylt er öryrkja sem sækir um örorkulífeyri úr sjóðnum eða nýtur slíks lífeyris að láta stjórn sjóðsins í té allar þær upplýsingar um heilsufar sitt, sem nauðsynlegar eru til að dæma um rétt hans til lífeyris og ef nauðsynlegt er, gangast undir læknisskoðun hjá trúnaðarlækni sjóðsins eða öðrum lækni eða heilbrigðisstarfsmanni sem hann vísar til. Berist ekki fullnægjandi gögn og upplýsingar frá sjóðfélaga og hann</p>	<p>Grein 19.11 eftir breytingu Örorkumat skal framkvæmt af trúnaðarlækni sjóðsins, tryggingalækni eða teymi sérfræðinga sem hefur fagþekkingu á þessu sviði. Örokumat skal miðast við læknisfræðilegar forsendur og fylgja reglum um örorkumat sem settar hafa verið. Við mat á orkutapi skal sérstaklega líta til þess hver starfshæfni og vinnugeta viðkomandi umsækjanda er og möguleikar hans til að ná aftur bata og starfsgetu með réttri endurhæfingu Skylt er öryrkja sem sækir um örorkulífeyri úr sjóðnum eða nýtur slíks lífeyris að láta stjórn-sjóðnum í té allar þær upplýsingar um heilsufar sitt, sem nauðsynlegar eru til að dæma um rétt hans til lífeyris og ef nauðsynlegt er, gangast undir læknisskoðun hjá trúnaðarlækni sjóðsins eða öðrum lækni eða heilbrigðisstarfsmanni sem hann vísar til. Berist ekki fullnægjandi gögn og upplýsingar frá</p>
---	--

<p>sinnir ekki tilmælum sjóðsins þar að lútandi skal umsókn hans vísað frá og telst hún þá úr gildi fallin. Sama gildir ef fullnægjandi upplýsingum er ekki skilað við endurmat á örorku sbr. gr.19.10. Skili sjóðfélagi inn fullnægjandi gögnum, eftir að réttur hans til greiðslu hefur fallið niður vegna þess að gögnum var ekki skilað inn fyrir réttan tíma, fær hann að nýju rétt frá þeim tíma til að fá greiðslur, að öðrum skilyrðum uppfylltum. Heimilt er sjóðnum í því tilviki að greiða sem nemur greiðslum allt að 9 mánuðum aftur í tímann.</p>	<p>sjóðfélaga og hann sinnir ekki tilmælum sjóðsins þar að lútandi skal umsókn hans vísað frá og telst hún þá úr gildi fallin. Sama gildir ef fullnægjandi upplýsingum er ekki skilað við endurmat á örorku sbr. gr.19.10. Skili sjóðfélagi inn fullnægjandi gögnum, eftir að réttur hans til greiðslu hefur fallið niður vegna þess að gögnum var ekki skilað inn fyrir réttan tíma, fær hann að nýju rétt frá þeim tíma til að fá greiðslur, að öðrum skilyrðum uppfylltum. Heimilt er sjóðnum í því tilviki að greiða sem nemur greiðslum allt að 9 mánuðum aftur í tímann.</p>
<p>Um breytingu á grein 19.11: Lögð er til breyting á orðalagi til samræmis við raunverulega framkvæmd mála hjá sjóðnum.</p>	

Grein 19.13

<p>Grein 19.13 Örorkulífeyrir fellur niður við 67 ára aldur og eins ef starfsorka eykst eða tekjur aukast þannig að skilyrðum gr. 19.1. er ekki lengur fullnægt. Við 67 ára aldur skal sjóðfélaga úrskurðuð eftirlaun í samræmi við stöðu réttindasjóðs og töflu II í viðauka A. Til frádráttar eftirlaunum sjóðfélaga, þannig reiknuðum, skal síðan koma þau eftirlaun, sem hann hefur afsalað sér samkvæmt greinum 16.1 og 18.7.</p>	<p>Grein 19.13 eftir breytingu Örorkulífeyrir fellur niður við 67 ára aldur og eins ef starfsorka eykst eða tekjur aukast þannig að skilyrðum gr. 19.1. er ekki lengur fullnægt. Við 67 ára aldur skal sjóðfélaga úrskurðuð eftirlaun í samræmi við stöðu réttindasjóðs, fæðingarárgang og töflu II í viðauka A. Til frádráttar eftirlaunum sjóðfélaga, þannig reiknuðum, skal síðan koma þau eftirlaun, sem hann hefur afsalað sér samkvæmt greinum 16.1 og 18.7.</p>
<p>Um breytingu á grein 19.13: Ekki er um efnislega breytingu að ræða heldur verið að árétta að fæðingarárgangur er sjálfstæð breyta.</p>	

Grein 23.1

<p>Grein 23.1 Heimilt er skv. umsókn að endurgreiða iðgjöld til erlendra ríkisborgara, sem hverfa úr sjóðnum vegna brottflutnings úr landi, enda óski sjóðfélagi eftir slíkri endurgreiðslu, hún sé ekki óheimil samkvæmt milliríkjasamningum sem Ísland er aðili að, eða viðkomandi hafi verið</p>	<p>Grein 23.1 eftir breytingu Heimilt er skv. umsókn að endurgreiða iðgjöld til erlendra ríkisborgara, sem hverfa úr sjóðnum vegna brottflutnings úr landi, enda óski sjóðfélagi eftir slíkri endurgreiðslu, hún sé ekki óheimil samkvæmt milliríkjasamningum sem Ísland er aðili að, eða viðkomandi hafi verið</p>
--	--

<p>Íslenskur ríkisborgari þegar réttindin áunnust. Heimilt er að draga frá endurgreiddu iðgjaldi að viðbættum vöxtum, kostnað vegna tryggingaverndar sem sjóðfélaginn hefur notið og kostnað vegna umsýslu að mati tryggingafræðings. Óheimilt er að endurgreiða iðgjöld ríkisborgara annarra ríkja Evrópska efnahagssvæðisins (EES). Við endurgreiðslu til sjóðfélaga samkvæmt þessari grein falla niður allar kröfur viðkomandi sjóðfélaga á hendur sjóðnum vegna hinna endurgreiddu iðgjalda</p>	<p>Íslenskur ríkisborgari þegar réttindin áunnust. Heimilt er að draga frá endurgreiddu iðgjaldi að viðbættum vöxtum, kostnað vegna tryggingaverndar sem sjóðfélaginn hefur notið og kostnað vegna umsýslu að mati <u>samkvæmt forsendum</u> trygginga stærð <u>stærð</u> fræðings. Óheimilt er að endurgreiða iðgjöld ríkisborgara annarra ríkja Evrópska efnahagssvæðisins (EES). Við endurgreiðslu til sjóðfélaga samkvæmt þessari grein falla niður allar kröfur viðkomandi sjóðfélaga á hendur sjóðnum vegna hinna endurgreiddu iðgjalda</p>
<p>Um breytingu á grein 23.1: Um er að ræða minni háttar breytingu til skýringar á texta ákvæðisins. Lagt er til að ákvæðið kveði á um að tryggingastærðfræðingur leggi til forsendur sem miðað er við í stað þess að notast við orðið mat.</p>	

Grein 23.2

<p>Grein 23.2 Af iðgjöldum, sem sjóðnum eru greidd vegna starfsmanna, sem ekki hafa náð 16 ára aldri eða sem náð hafa 70 ára aldri sbr. 16.1, og 17.4, skal hann endurgreiða viðkomandi sjóðfélaga og launagreiðanda iðgjaldahluta þeirra og skapast þá ekki réttur hjá sjóðnum vegna þessara iðgjalda. Skal endurgreiðslan eiga sér stað eigi sjaldnar en tvisvar á ári, sbr. þó ákvæði gr. 23.3.</p>	<p>Grein 23.2 eftir breytingu <u>Iðgjöld sem greidd eru sjóðnum vegna þeirra sem eru 70 ára eða eldri skulu lögð inn í séreignardeild sjóðsins í nafni sjóðfélaga í þá fjárfestingarleið sem ber minnstu áhættu hjá sjóðnum á hverjum tíma, nema sjóðfélagi ákveði aðra fjárfestingarleið. Skal þá leggja inn bæði iðgjald sjóðfélaga og mótframlag launagreiðanda. Skal tilkynna viðkomandi sjóðfélaga um slíka ráðstöfun. Fer um útgreiðslu eftir almennum ákvæðum séreignardeildarinnar. Sama gildir um iðgjöld sem greidd eru sjóðnum vegna þeirra sem eru yngri en 16 ára nema launagreiðandi eða viðkomandi sjóðfélagi tilkynni sjóðnum innan 6 mánaða frá greiðslu að greiðslan hafi verið greidd vegna mistaka. Skal þá endurgreiða sjóðfélaga og launagreiðanda iðgjaldshluta hvors um sig.</u> Af iðgjöldum, sem sjóðnum eru greidd vegna starfsmanna, sem ekki hafa náð 16 ára aldri eða sem náð hafa 70 ára aldri sbr. 16.1, og 17.4, skal hann endurgreiða viðkomandi sjóðfélaga og launagreiðanda iðgjaldahluta þeirra og skapast þá ekki réttur hjá sjóðnum vegna</p>
---	--

~~Þessara iðgjalda. Skal endurgreiðslan eiga sér stað eigi sjaldnar en tvisvar á ári, sbr. þó ákvæði gr. 23.3.~~

Um breytingu á grein 23.2:

Lögð er til ný grein 23.2. Undanfarin ár hefur verið nokkur óvissa um það hvernig farið skuli með iðgjöld sem borguð eru til sjóðsins vegna aðila sem eru yngri en 16 ára eða eldri en 70 ára en samkvæmt lögum og kjarasamningum nær skyldan til að greiða í lífeyrissjóð aðeins til launafólks og þeirra sem stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi og eru á aldursbilinu 16-70 ára. Hjá Stapa var framkvæmdi lengi vel þannig að þegar iðgjöld bárust vegna aðila utan þess aldursbils voru þau lögð í séreignardeild í nafni viðkomandi og byggði sú framkvæmd á undanþáguákvæði í samþykktum Stapa. Á ársfundi 2021 var samþykktar breytingar á samþykktum sem ætlað var að gera umrædda undantekningarreglu að meginreglu. Fjármálaeftirlitið féllst hins vegar ekki á þá breytingu og gekk hún því ekki í gildi. Í umsögn fjármálaeftirlitsins í tengslum við þá breytingu var ákvörðun fjármálaeftirlitsins rökstudd og mátti skilja rökstuðninginn þannig að undantekningarreglan sem fylgt hafði verið í framkvæmd Stapa í all nokkur ár væri ekki lögmæt og á ársfundi 2022 var hún felld úr gildi. Við nánari rýni kom hins vegar í ljóst að ekki var fyllilega réttur skilningur lagður í umsögn fjármálaeftirlitsins við breytinguna 2021 af hálfu Stapa og því gekk breytingatillagan sem samþykkt var á ársfundi 2022, þ.e. að fella ákvæðið úr gildi, lengra en efni stóðu til. Með þeirri tillögu sem hér er lögð fram er ætlunin að endurvekja fyrri framkvæmd en þó þannig að hún standist ákvæði laga m.v. þau viðmið og sjónarmið sem fram komu í umsögn fjármálaeftirlitsins í tengslum við samþykktabreytingar 2021.

Grein 31.1

Grein 31.1

Sjóðfélaga er heimilt að ráðstafa allt að 3,5% iðgjaldi af iðgjaldsstofni umfram 12% í tilgreinda séreignardeild, enda sé mælt fyrir um slíkt í kjara- eða ráðningarsamningi.

Grein 31.1 eftir breytingu

Sjóðfélaga er heimilt að ráðstafa allt að 3,5% iðgjaldi af iðgjaldsstofni umfram 12% í tilgreinda séreignardeild. ~~enda sé mælt fyrir um slíkt í kjara- eða ráðningarsamningi.~~

Um breytingu á grein 31.1:

Ekki þykir því lengur rétt að hafa það skilyrði í samþykktum að ráðstöfun í tilgreinda séreign sé háð því skilyrði að kveðið séu á um hana í kjara- eða ráðningarsamningi og er því lagt til að það verði felld út. Sjá einnig umfjöllun um gr. 16.1.

Viðauki A

<p>Viðauki A</p> <p>Viðaukinn inniheldur fimm töflur sem tilgreina;</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Skipting á iðgjaldi til uppsöfnunar eftirlaunaréttinda annars vegar og tryggingaverndar hins vegar. II. Breyting á réttindasjóði í eftirlaun. III. Breyting á réttindasjóði í örorkulífeyri. IV. Réttindatafla vegna framreiknings í örorku- og makalífeyri. V. Réttur til jöfnunariðgjalds þeirra sem fengið hafa úrskurðað viðmiðunariðgjald. 	<p>Viðauki A eftir breytingu</p> <p>Töflur eru uppfærðar í samræmi við útreikninga tryggingastærðfræðings sjóðsins um vegna breytinga á staðalforsendum við úttekt á tryggingafræðilegum skuldbindingum sjóðsins. Nýjar staðalforsendur gera nú ráð fyrir lækkandi dánartíðni byggt á fæðingarágöngum sem endurspeglast í nýjum gildum og framsetningu í töflum í Viðauka A.</p> <p>Hlutfall iðgjalds sem ráðstafað er í tryggingavernd skv. Töflu I lækkar fyrir alla aldurshópa. Framsetningu og gildum í Töflum II-V er breytt þannig að aðskilin gildi eru nú birt fyrir hvern fæðingarágang. Í Viðauka A er einnig bætt umfjöllun um helstu forsendur að baki útreikninga á þeim réttindatöflum sem nú eru lagðar fram. Uppfærður Viðauki A er meðfylgjandi greinargerðinni.</p>
<p>Um breytingu á Viðauka A:</p> <p>Reynsla undanfarinna 30 ára sýnir okkur að lífslíkur hafa aukist umtalsvert, lífslíkur karla hafa aukist um rúmlega sex ár og kvenna um rúmlega fjögur. Ekki er sjáanleg breyting á þessari leitni uppávið og má því gera ráð fyrir að lífslíkur haldi áfram að aukast. Undanfarna áratugi hafa lífeyrissjóðirnir brugðist við á 3-5 ára fresti með því að aðlaga réttindatöflur að nýjum lífslíkum. Nú hefur fjármálaráðuneytið hins staðfest nýjar staðalforsendur skv. spá Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga (FÍT) sem felur í sér að lífslíkur haldi áfram að hækka. Sú spá var tekin inn í ársuppgjör 2021 og skuldbindingar sjóðsins reiknaðar út frá því. Þetta er svipuð þróun og hefur átt sér stað í mörgum öðrum löndum sem Ísland ber sig gjarnan saman við, þar sem réttindatöflum hefur verið breytt eða viðmiðunaráldur hækkaður vegna spár um hækkandi lífslíkur. Spá FÍT gerir ráð fyrir að lífslíkur þeirra sem fæddir eru um 1980 séu um 2,5 ári hærri (ef þeir ná 67 ára aldri) en þeirra sem nú eru um sjötugt og lífslíkur þeirra sem fæddir eru um 2000 séu um 3,5 árum hærri (ef þeir ná 67 ára aldri) en þeirra sem nú eru um sjötugt. Ef umrædd spá um lífslíkur verður tekin inn í réttindatöflur sjóðsins, og reynist rétt, þá leysir hún af hólmi breytingar á réttindatöflum á 3-5 ára fresti. Lífslíkur verða þó áfram rýndar á nokkurra ára fresti og spáin endurmetin í samræmi við rauntölur sem getur kallað á frekari uppfærslu á réttindatöflunum.</p> <p>Í ársuppgjöri sjóðsins fyrir árið 2022, voru skuldbindingar sjóðsins metnar út frá þessum lífslíkum með lækkandi dánartíðni eftir fæðingarágöngum. Áfallin staða, þ.e. þær endurmetnu eignir sem sjóðurinn átti var borin saman við skuldbindingar vegna þeirra iðgjalda sem greidd hafa verið til sjóðsins. Þrátt fyrir framangreindar breytingar á væntum lífaldri reyndist hallinn einungis 2,2%, að mestu vegna þess að ávöxtun árána 2019-2021 var óvenju góð. Framtíðarstaðan, þ.e. núvirði iðgjalda sem greiðast í framtíðinni og skuldbindingar sem myndast</p>	

vegna þeirra var hins vegar neikvæð um 8,7% þar sem 3,5% ávöxtun nægir ekki til að greiða eftirlaun lengur er áætlað var þegar núverandi réttindatöflur voru reiknaðar og samþykktar. Samanlögð tryggingafræðileg staða sjóðsins var því neikvæð um sem nemur 5,2%, þ.e. eignir duga aðeins fyrir tæplega 95% skuldbindinga sjóðsins. Skv. 27. gr. laga 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða skulu samþykktir lífeyrissjóðs við það miðaðar að sjóðurinn geti staðið við skuldbindingar sínar. 39. gr. sömu laga tilgreinir að hrein eign lífeyrissjóðs til greiðslu lífeyris ásamt núvirði framtíðariðgjalda skuli vera jafnhá og núvirði væntanlegs lífeyris vegna þegar greiddra iðgjalda og framtíðariðgjalda. Tryggingafræðileg staða sjóðsins gefur til kynna að þær aðstæður sem nú eru uppi hjá sjóðnum uppfylli ekki framangreind skilyrði og því nauðsynlegt að aðlaga réttindatöflur sjóðsins að uppfærðum forsendum.

Réttindatöflur þurfa að endurspegla staðalforsendur, þ.e. lýðfræðilega þætti, s.s. lífslíkur og örorkulíkur svo að eignir sjóðsins skiptist á sanngjarnan hátt á milli kynslóða. Ef ekki er brugðist við aukningu á lífslíkum þá fá eftirlaunaþegar stærri hlut úr sjóðnum en þeim ber og minna verður eftir fyrir yngri árgangana. Í drögum að tillögum að breytingum á réttindatöflum Stapa er gert ráð fyrir að viðmiðunaraldur eftirlauna verði áfram 67 ár og sjóðfélagar velja eftir sem áður hvenær þeir fara á eftirlaun, þ.e. hvenær sem er á aldrinum 60-80 ára. Töflu II í samþykktum sjóðsins sem ákvarðar hversu há mánaðarleg eftirlaun fást fyrir 100.000 kr. réttindasjóð verður hins vegar skipt upp eftir fæðingarárgöngum. Mikilvægt er að halda því til haga að réttindasjóður til eftirlauna er ekki lækkaður eða skertur. Hins vegar fjölga áætluðum ólifuðum mánuðum eftir viðmiðunaraldur eftirlauna og því þarf réttindasjóðurinn að dreifast á fleiri áætlaða ólifaða mánuði sem veldur því að áætluð mánaðarleg eftirlaun til æviloka lækka að öðru óbreyttu. Þar sem nýjar staðalforsendur sem fjármálaráðherra hefur staðfest gera ráð fyrir lækkaði dánartíðni eftir fæðingarárgöngum eru áhrifin á áætluð eftirlaun mismunandi eftir fæðingarárgöngum. Þ.e. Breytingin mun ekki hafa áhrif hjá þeim sem þegar hafa hafið töku eftirlauna. Áhrifin verða minnst hjá sem eiga stutt í eftirlaunaaldur. Breytingin er hins vegar mest hjá þeim sem yngstir eru, enda áætlað að þeir nái hærri aldri en fyrri árgangar og réttindasjóður þeirra dreifist þannig á fleiri ólifaða mánuði. Fyrir einstakling fæddur árið 1955 þýðir breytingin þannig um 4% lægri áætluð eftirlaun við 67 ára aldur en fyrir einstakling fæddur árið 2005 yrðu áætluð eftirlaun 14% lægri en samkvæmt gildandi réttindatöflum. Hafa þarf í huga að undanfarin ár og áratugi hafa áætluð eftirlaun lækkað á 3-5 ára fresti í kjölfar reglubundinnar uppfærslu á staðalforsendum sem sýndu sífellt hækkaði meðallífaldur. Breytingin gefur því yngri árgöngunum réttari mynd af áætluðum eftirlaunum strax, í stað þess að áætlunin lækki alltaf á 3-5 ára fresti eins fyrri framkvæmd felur óhjákvæmilega í sér.